

**EGZAMIN MATURALNY  
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015**

**FORMUŁA OD 2015  
(„NOWA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI  
POZIOM PODSTAWOWY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ  
ARKUSZ MPO-P1**

**MAJ 2015**

*Uwaga: akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne spełniające warunki zadania.*

### **Zadanie 1.1. (0–1)**

| <b>Wymagania ogólne</b>                                           | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>1.1) odczytuje sens całego tekstu<br>1.4) rozpoznaje zastosowane w tekście środki językowe i ich funkcje. |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.                      | 2.5) Zdający omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu) [gimnazjum].                                    |
| III Tworzenie wypowiedzi.                                         | 1.7) Zdający wykonuje różne działania na tekście cudzym (parafrazuje).                                                |

### **Przykładowe odpowiedzi**

Jakie są mody językowe?

Jakie trendy w języku możemy zaobserwować?

Popularne tendencje w mowie.

### **Schemat punktowania**

1 p. – poprawne przekształcenie tytułu.

0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

*Uwaga: przekształcony tytuł nie może zawierać metafor.*

### **Zadanie 1.2. (0–2)**

|                                                                   |                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>1.1) odczytuje sens fragmentów<br>1.9) rozpoznaje manipulację językową<br>3.1) analizuje i definiuje znaczenia słów. |
|-------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### **Przykładowe odpowiedzi**

#### Podobieństwo:

- perswazja i manipulacja oddziałują na odbiorcę
- obie są nastawione na skuteczność
- obu można się nauczyć

#### Różnica:

- perswazja jest jawna/widoczna, a manipulacja – ukryta
- perswazja jest bliższa funkcjonalności, manipulacja – atrakcyjności
- perswazja dowodzi, manipulacja zwodzi

### **Schemat punktowania**

2 p. – właściwe określenie podobieństwa oraz różnicy między perswazją i manipulacją.

1 p. – właściwe określenie podobieństwa LUB różnicy między perswazją i manipulacją.

0 p. – odpowiedź niepełna LUB błędna, LUB brak odpowiedzi.

### Zadanie 1.3. (0–1)

|                                                                   |                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>1.1) odczytuje sens fragmentów<br>1.2) odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte<br>1.3) rozpoznaje typ nadawcy tekstu. |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### Przykładowe odpowiedzi

- Autor przestrzega tabu językowego, ponieważ nie podał przykładów wulgaryzmów, gdyż nie powinno się ich używać w publicznej wypowiedzi.
- O przestrzeganiu tabu świadczy to, że autor nie przeprosza za brak przykładów wulgaryzmów (sugeruje, że przeprosić powinien, gdyby je podał).

#### Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

### Zadanie 1.4. (0–2)

|                                                                   |                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów.<br>1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym. |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### Przykładowe odpowiedzi

Tendencja 1. – funkcjonalizacja/nastawienie na skuteczność.

Przykłady – wiara w możliwość nauczenia się skutecznego mówienia/ liczne szkolenia, zmiana nastawienia odbiorców/ zgoda na nieetyczne formy przekazu/ manipulację, autokreację itp., docenianie/oczekiwanie profesjonalnego mówienia.

Tendencja 2. – nastawienie na atrakcyjność.

Przykłady – dostosowanie języka do oczekiwań odbiorcy, szerzenie się egzaltacji, przesady w mówieniu, naruszanie tabu językowego.

#### Schemat punktowania

2 p. – podanie obu tendencji oraz dwóch przykładów każdej z nich.

1 p. – podanie jednej tendencji ORAZ jej dwóch przykładów.

0 p. – odpowiedzi błędne LUB brak odpowiedzi.

**Zadanie 1.5. (0–2)**

|                                                                   |                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>1.1) odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych [...] fragmentów<br>1.5) wyróżnia [...] kluczowe [...] twierdzenia w tekście argumentacyjnym. |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Przykładowe odpowiedzi**

- a) Różnica: nastawienie na skuteczność jest bardziej poważnym traktowaniem języka niż nastawienie na atrakcyjność.
- b) Najważniejszy skutek: obie tendencje są coraz silniejsze/ bardziej zauważane/ powszechnie akceptowane.

**Schemat punktowania**

- 2 p. – sformułowanie wniosku dotyczącego różnicy między tendencjami ORAZ ich najważniejszego skutku.
- 1 p. – sformułowanie wniosku dotyczącego różnicy między tendencjami LUB ich najważniejszego skutku.
- 0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

**Zadanie 1.6. (0–1)**

|                                                                   |                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>1.2) odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje<br>3.1) analizuje i definiuje znaczenia słów<br>3.3) dostrzega współczesne zmiany modelu komunikacji językowej. |
| III Tworzenie wypowiedzi.                                         | 1.7) Zdający wykonuje różne działania na tekście cudzym (parafrazuje).                                                                                                               |

**Przykładowe odpowiedzi**

Ten twórczy reżyser zatrudnił wielkich aktorów, więc czekamy na nowy wybitny film/ przebój kinowy.

Pomysłowy reżyser zatrudnił same gwiazdy, więc czekamy na nowy hit.

**Schemat punktowania**

- 1 p. – przekształcenie zdania przez zastąpienie (a nie opuszczenie) trzech wyrazów: *kreatywny, supergwiazdy, megahit*.
- 0 p. – odpowiedź niepełna LUB błędna, LUB brak odpowiedzi.

**Zadanie 1.7. (0–3)**

|                                                                   |                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1.5) Zdający wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia. |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Przykładowa odpowiedź**

Tematem tekstu są modne tendencje we współczesnej polszczyźnie. Bralczyk pisze o dwóch z nich, jego zdaniem, najważniejszych. Są to: nastawienie na skuteczność i atrakcyjność wypowiedzi. Autor podaje przykłady różnych zachowań językowych w mediach i życiu publicznym, które mogą potwierdzać istnienie tych tendencji, takie jak egzaltacja i przesada czy przełamywanie tabu językowego. W podsumowaniu czytamy o społecznej zgodzie na takie zachowania. [3 p.]

**Schemat punktowania**

- 3 p. – Ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia, streszczenie logicznie spójne, właściwa liczba słów.  
 2 p. – Ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście  
 ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.  
 1 p. – Ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście;  
 ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.  
 0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

**Zadanie 2.1. (0–1)**

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>1.1) odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych przez siebie fragmentów, [...] potrafi wyjaśnić ich sens [...] na tle całości<br>1.2) odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje<br>1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym. |
|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Przykładowe odpowiedzi**

Wada czytania nowych książek: poczucie niepewności; nieufność.

Wada czytania tych samych książek: mniej poznaje się nowych książek.

**Schemat punktowania**

- 1 p. – podanie wady czytania nowych książek ORAZ wady czytania tych samych książek.  
 0 p. – odpowiedź niepełna LUB błędna, LUB brak odpowiedzi.

**Zadanie 2.2. (0–2)**

|                                                                   |                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1.5) Zdający wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym. |
| III Tworzenie wypowiedzi.                                         | 1.3) Zdający formułuje pytania do tekstu [szkoła podstawowa].                              |

**Poprawne odpowiedzi**

1 e, 3 f, 7 c

**Schemat punktowania**

2 p. – 3 poprawne przyporządkowania.

1 p. – 2 poprawne przyporządkowania.

0 p. – 1 poprawne przyporządkowanie LUB brak odpowiedzi.

**Zadanie 2.3. (0–1)**

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | <p>Zdający:</p> <p>1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości</p> <p>1.4) rozpoznaje funkcję zastosowanych w tekście środków językowych</p> <p>1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym.</p> |
|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Przykładowe odpowiedzi**

Przytoczone cytaty potwierdzają/ ilustrują/ wzmacniają argumenty autora.

**Schemat punktowania**

1 p. – określenie funkcji cytatów w tekście.

0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

**Zadanie 2.4. (0–2)**

|                                                                  |                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| I Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | 1.1) Zdający odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych przez siebie fragmentów. |
| II Analiza i interpretacja tekstów kultury.                      | 3.1) Zdający odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym [gimnazjum].  |

**Przykładowe odpowiedzi**Łańcuszek szczęścia

- poszukiwanie w lekturze inspiracji do wyboru następnej
- czytanie wielu książek w celu odnalezienia tych, do których chce się powracać

Kosmos

- ogół piśmiennictwa na świecie
- ogromne zbiory biblioteczne, których nie można poznać w całości
- przestrzeń biblioteki, która kryje nieskończoną liczbę książek

**Schemat punktowania**

- 2 p. – poprawne wyjaśnienie znaczenia obu metafor.  
 1 p. – poprawne wyjaśnienie znaczenia jednej metafory.  
 0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

**Zadanie 2.5. (0–2)**

|                                                                                                                              |                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.                                                            | 1.1) Zdający odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi wyjaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości. |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela. | 3.2) Zdający wykorzystuje w interpretacji konteksty.                                                                                        |

**a) Poprawna odpowiedź**Tytuł – „Pan Tadeusz” („Epilog”)Autor – Adam Mickiewicz*Uwaga: uznaje się odpowiedzi: A. Mickiewicz, Mickiewicz.***Schemat punktowania**

- 1 p. – prawidłowe podanie tytułu ORAZ nazwiska autora dzieła.  
 0 p. – odpowiedź niepełna LUB błędna LUB brak odpowiedzi.

## b) Poprawne rozwiązanie

Odpowiedź: TAK.

Uzasadnienie: Czytelnicy w tekście Nowickiego szukają w książkach tego, o czym marzył poeta: spokoju, schronienia przed złem świata, ukojenia w trudnych sytuacjach, poczucia bezpieczeństwa.

## Schemat punktowania

1 p. – podanie odpowiedzi TAK ORAZ poprawne uzasadnienie.

0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

## Zadanie 3.

Temat 1. **Wolna wola człowieka czy siły od niego niezależne – co przede wszystkim decyduje o ludzkim losie? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do podanego fragmentu *Lalki*, całego utworu Bolesława Prusa oraz innego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.**

## Szczegółowe ustalenia dotyczące sposobu oceniania

- Przywoływanie losów bohatera musi być funkcjonalne dla argumentacji, nie może być prostym streszczaniem utworu.
- Zarówno fragment utworu B. Prusa, jak i całość „Lalki” umożliwiają formułowanie różnych tez i argumentów (np. różnica perspektyw narratora i Wokulskiego oraz kontrast między jego fatalistyczną wizją a jego biografią).
- Błędy rzeczowe dotyczące lektury oznaczonej gwiazdką i świadczące o nieznajomości tekstu uznaje się za błędy kardynalne, co skutkuje przyznaniem 0 p. za całą pracę.

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]<br>1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.                                                                                                                                                                                                                                      |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.                      | Zdający:<br>1.2) określa problematykę utworu<br>2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera [...]<br>3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty<br>3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.                                                                                                          |
| III. Tworzenie wypowiedzi.                                        | Zdający:<br>1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozprawka) [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej<br>1.2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo)<br>1.3) tworzy samodzielną wypowiedź |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

# Kryteria oceny rozprawki

| A | Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu         | B  | Uzasadnienie stanowiska                    | C | Poprawność rzeczowa                | D | Zamysł kompozycyjny                   | E | Spójność lokalna                                              | F | Styl tekstu             | G | Poprawność językowa                               | H | Poprawność zapisu                                    |
|---|----------------------------------------------------------------------|----|--------------------------------------------|---|------------------------------------|---|---------------------------------------|---|---------------------------------------------------------------|---|-------------------------|---|---------------------------------------------------|---|------------------------------------------------------|
| 6 | Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu           | 18 | Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione | 4 | Brak błędów rzeczowych             | 6 | Kompozycja funkcjonalna               | 2 | Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności | 4 | Styl stosowny           | 6 | Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące         | 4 | Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące |
|   |                                                                      | 12 | Uzasadnienie trafne i szerokie             |   |                                    |   |                                       |   |                                                               |   |                         |   |                                                   |   |                                                      |
| 3 | Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu | 8  | Uzasadnienie trafne, ale wąskie            | 2 | Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy | 3 | Zaburzenia funkcjonalności kompozycji | 1 | Znaczne zaburzenia spójności                                  | 2 | Styl częściowo stosowny | 3 | Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące | 2 | Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące    |
|   |                                                                      | 4  | Uzasadnienie częściowe                     |   |                                    |   |                                       |   |                                                               |   |                         |   |                                                   |   |                                                      |
| 0 | Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska                     | 0  | Brak uzasadnienia stanowiska               | 0 | Błędy rzeczowe                     | 0 | Brak zamysłu kompozycyjnego           | 0 | Wypowiedź niespójna                                           | 0 | Styl niestosowny        | 0 | Liczne błędy rażące                               | 0 | Liczne błędy rażące                                  |

## UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.  
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.  
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.  
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

## Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki

**A. Sformułowanie stanowiska** (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą odpowiedzi problemu**.

**Adekwatność to odpowiedniość** (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).

**Sformułowanie stanowiska będącego częściowo udaną próbą** odpowiedzi problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

**B. Uzasadnienie stanowiska** jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.

**Uzasadnienie:**

- **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia,
- **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.

**Szerokość** uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

**Uzasadnienie jest:**

- **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu,
- **wąskie**, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury),
- **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

**C. Poprawność rzeczową** ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

**Błąd kardynalny** to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

**D. Kompozycja** oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

**E. Spójność lokalną** ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i akapitach. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

**F. Styl tekstu** ocenia się ze względu na **stosowność**.

**Styl uznaje się za:**

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności,
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

**G. Poprawność językowa** oceniana jest ze względu na **liczbę i wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

**H. Poprawność zapisu** ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

**Temat 2. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i uzasadnij ją. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.**

**Szczegółowe ustalenia dotyczące sposobu oceniania**

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wywodu.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo jego wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) tekstu danego w zadaniu nie jest jego interpretacją.
- Można przyznać maksymalną liczbę punktów za pracę, w której nie został opisany kontrast między formą a treścią.
- Zdający wybiera obszar analizy, nie ma obowiązku dokonania np. analizy formy/języka wiersza.

| Wymagania ogólne                                                  | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]<br>1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.                      | Zdający:<br>1.2) określa problematykę utworu<br>2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera [...]<br>3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty<br>3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| III. Tworzenie wypowiedzi.                                        | Zdający:<br>1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozpawka) [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej<br>1.2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo)<br>1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). |

### Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

| A | Koncepcja interpretacyjna                                                                                           | B  | Uzasadnienie tezy interpretacyjnej                            | C | Poprawność rzeczowa                       | D | Zamysł kompozycyjny                          | E | Spójność lokalna                                                             | F | Styl tekstu                           | G | Poprawność językowa                                                            | H | Poprawność zapisu                                                              |
|---|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---------------------------------------------------------------|---|-------------------------------------------|---|----------------------------------------------|---|------------------------------------------------------------------------------|---|---------------------------------------|---|--------------------------------------------------------------------------------|---|--------------------------------------------------------------------------------|
| 9 | Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne                                             | 15 | Uzasadnienie trafne i pogłębione                              | 4 | <b>Brak</b> błędów rzeczowych             | 6 | Kompozycja funkcjonalna                      | 2 | <b>Pełna</b> spójność wypowiedzi lub <b>nieznaczące</b> zaburzenia spójności | 4 | Styl <b>stosowny</b>                  | 6 | <b>Brak</b> błędów lub <b>nieliczne</b> błędy <b>nierażące</b>                 | 4 | Zapis <b>w pełni poprawny</b> lub <b>nieliczne</b> błędy <b>nierażące</b>      |
| 6 | Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale <b>nie</b> spójna i/lub <b>nie</b> obejmująca w większości znaczenia dosłowne | 10 | Uzasadnienie trafne, ale <b>nie</b> pogłębione                | 2 | <b>Nie więcej niż jeden</b> błąd rzeczowy | 3 | <b>Zaburzenia</b> funkcjonalności kompozycji | 1 | <b>Znaczące</b> zaburzenia spójności                                         | 2 | Styl <b>częściowo</b> <b>stosowny</b> | 3 | <b>Liczne</b> błędy <b>nierażące</b> lub <b>nie</b> liczne błędy <b>rażące</b> | 2 | <b>Liczne</b> błędy <b>nierażące</b> lub <b>nie</b> liczne błędy <b>rażące</b> |
| 3 | Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem                                                                             | 5  | Uzasadnienie <b>częściowo</b> trafne                          |   |                                           |   |                                              |   |                                                                              |   |                                       |   |                                                                                |   |                                                                                |
| 0 | <b>Brak koncepcji</b> lub koncepcja <b>całkowicie</b> sprzeczna z utworem                                           | 0  | <b>Brak</b> trafnych argumentów uzasadniających interpretację | 0 | <b>Błędy</b> rzeczowe                     | 0 | <b>Brak</b> zamysłu kompozycyjnego           | 0 | Wypowiedź <b>nie</b> spójna                                                  | 0 | Styl <b>nie</b> stosowny              | 0 | <b>Liczne</b> błędy <b>rażące</b>                                              | 0 | <b>Liczne</b> błędy <b>rażące</b>                                              |

#### UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.  
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.  
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.  
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów

## Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego

**A. Koncepcja interpretacyjna** jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

### Koncepcja może być:

- **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekście.
- **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.
- **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu.
- **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy częściowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).

**Brak koncepcji** to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów częściowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem. Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

### B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

#### Uzasadnienie może być:

- **trafne**, jeśli zawiera wyłącznie **powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.
- **częściowo trafne**, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **pogłębione**, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **niepogłębione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

**C. Poprawność rzeczową** ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

**Błąd kardynalny** to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

**D. Kompozycja** jest oceniana ze względu na **funkcjonalność segmentacji** i **uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

**E. Spójność lokalną** ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiadzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

**F. Styl tekstu** ocenia się ze względu na **stosowność**.

**Styl uznaje się za:**

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny** dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

**G. Poprawność językowa** oceniana jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

**I. Poprawność zapisu** ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

## INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

1. W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa ucznia, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:
  - a. zmienionej kolejności liter w wyrazach,
  - b. wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
  - c. opuszczonego początku lub końca wyrazu,
  - d. występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
  - e. mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em*, *q-om*,
  - f. mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie*, *zachwilę*, *napewno*,
  - g. niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
  - h. pisowni niezgodnej z zasadami ortografii [od uczniów wymaga się dobrej znajomości zasad ortografii, co powoduje nadmierne do nich zaufanie i schematyczne ich stosowanie, np.: *startóje* bo *startować*, błędnej pisowni wyrazów, którymi nie rządzą zasady ortograficzne (których pisownię trzeba zapamiętać)],
  - i. błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.
2. Uczeń, u którego stwierdzono dysgrafię ma prawo pisać bardzo wolno i stawiać niekształtne litery, pisać mało czytelnie i poza liniami.
3. Wszystkie inne uchybienia w pracy nie są uzasadnione wymienionymi dysfunkcjami.